

fældet under vort Ophold i Dyrnguffjeldene. Tilskyndet af Interesse for Undersøgelserne tilbød han sin Tjeneste af egen Drift, uagtet han vidste, at der ikke vilde kunne ydes ham noget Vederslag derfor.

4) Undersøgelsen af „Surturbranden“ ved Husavik

staar vel ikke i nogen direkte Forbindelse med det mig overdiagne Sverv, at undersøge de nye Vulkaner, men da Hensigten med Reisen maatte være at tilveiebringe det størst mulige Udbytte af Opholdet paa Island, nærer jeg det Haab, at det ikke vil blive lagt mig til Last, at jeg ogsaa optog dette Spørgsmaal blandt Undersøgelserne. Herom skal jeg fatte mig i den størst mulige Kortbed.

Brunkul (Surturbrand) findes paa ikke faa Steder, baade paa Ost-, Nord- og Vestlandet, og paa det sidste Sted har Professor Steenstrup paa sin Reise i 1839—40 fundet fossile Plantelevninger i de Kullene ledsagende Lerlag. Det er derved godtgjort, at denne Del af den islandske Brunkuldannelse tilhører den miocæne Formation. Langs Kysten Nord for Husavik paa Nordlandet findes der paa en Strækning af $\frac{1}{2}$ Mil ligeledes en Brunkuldannelse, som jeg i 1871 kun havde Leilighed til at gjøre et flygtigt Bekendtskab med, og da der neppe er Sandsynlighed for, at jeg oftere kommer til Island, ønskede jeg at gjenoptage og afslutte Undersøgelsen der.

Ved Brunkullene paa Halsøen Ljornæs (Nord for Husavik) findes vel ingen tydelige Planterester i den derværende Luddannelse, men den er aldeles overfyldt med Dyrlevninger, især Snegle og Muslinger, hvorefter det er afgjort, at disse Lag tilhøre den saakaldte Crag-Formation, et Led af de yngste Tertiærdannelser. De ere yngre end Vestlandets Brunkullag, og da Lagene paa Ljornæs indeholde de eneste Dyrforsteninger paa Island, der ere forskellige fra den i Havet der omkring nu forekommende Fauna, faae de en særegen Betydning for den kronologiske Bestemmelse af Landets plutoniske Bjergmasser.

Vestlandets Brunkullag maa antages at være affatte under Forhold, der bedst kunne sammenlignes med dem, hvorunder Nutidens Løvemoser ere opstaaede, medens Brunkullagene paa Ljornæs have en ganske anden Oprindelse. Her findes Planteresterne afleirede i Luflagene samtidsigt med Saltvandsdyr, saa at det maa være en Rysktdannelse, hvori Brunkullene stamme fra Driuvømmer; det er derfor let forklarligt, at der under saadanne Afleiringsforhold ikke findes velbevarede Levninger af Blade og Frugter, som Tilfældet er paa Vestlandet. Foruden at optage Profiler af denne Dannelse, der har en langt større Udstrækning, end man tidligere antog, var jeg her beskæftiget med at gjøre betydelige Indsamlinger fra alle de forskellige Lag af de deri forekommende Dyrforsteninger. Bestemmelsen og Beskrivelsen af disse er overdraget Dr. phil. D. Mørch, der allerede tidligere har bestemt de her i Museet opbevarede Forsteninger fra denne Dannelse, og ved Indlemmelsen af det senest Indsamlede vil Museet være i Besiddelse af den righoldigste Samling Crag-Forsteninger fra Island, der eksisterer.

5. Indsamling af Epistilbit-Krystaller.

Paa min Reise i 1871 var jeg saa heldig at finde dette overordentlig sjældne Mineral paa en ny Lokalitet, nemlig paa Østfiden af Øsford, og i Ar medbragte jeg derfra 395 Exemplarer krystalliseret Epistilbit, hvoraf den mindste Del er indlemmet i Universitetets Hovedsamling til Supplering af samme, medens det Øvrige i en længere Arrække vil kunne anvendes til Bytning med Udlandet. Selv paa Island, der er dette Minerals egentlige Hjem, er det hidtil kun fundet yderst sparsomt paa et Par Steder og har derfor en forholdsvis betydelig Værdi. — Der hjembragtes ogsaa enkelte andre Mineralier, især henhørende til Zeolithernes Gruppe, krystalliseret Svoöl m. m. fra de forskellige Steder, jeg besøgte, men de have for ringe Betydning til at fortjene videre Omtale her.

Svad Udgifterne til Reisen angaar, da seer jeg mig vel ikke istand til nøjagtig at opgjøre, hvor meget der er medgaaet, eftersom jeg endnu ikke har faaet tilsendt fra Reykjavik den endelige Opgjørelse af, hvad der er indkommet ved Salget af Hestene og nogle Reise-